

”IKKE SEJT AT GÅ I SFO III”

Ungdomsklubben er under pres fra flere sider. De unge gider den ikke og dropper den til fordel for andre fritidstilbud. Samtidig lægger kommunerne flere og flere klubber ind under SFO-området. Hvad sker der med den i forvejen trængte ungdomsklub, når skolen gør sit indtog på de unges fritidsdomæne? →

”De 14—18-årige er i fuld gang med at skabe deres identitet og de har brug for at differentiere sig fra barndommen, og så lyder det altså ikke spor sejt at sige, man går i SFO III.

AF VIBE MIDDELBOE

UNGDOMSKLUBBEN PÅ RETUR

Efter 2. verdenskrig blev der i Danmark opfundet noget unikt: ungdomsklubben.

Fra starten havde den to forskellige formål, nemlig at være almindennende og at forebygge sociale problemer, og det er stadig formålet den dag i dag.

I efterkrigstiden var det ikke nogen sag at tiltrække de unge – der var ikke så mange andre tilbud. I dag er det blevet sværere. Antallet af dem, der er medlem af en ungdomsklub i 7.- 9. klasse, er faldet fra 35 % til 25 % de sidste 10 år. Til sammenligning går over 80 % i fritidsklub eller SFO på 4. klassetrin. Andelen af unge, der ikke går til nogen faste fritidsaktiviteter, stiger fra 7. til 9. klasse fra 10 % til 25 %.

SØREN LANGAGER

Lektor på Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet.

Han forsker i socialpædagogik, inklusionsprocesser med særligt fokus på marginaliserede og psykisk sårbare unge.

De unge siver fra ungdomskubberne i øjeblikket. Det er for uinteressant, og de ikke gider komme, når vennerne ikke gør, lyder deres begrundelser i en undersøgelse fra 2010. Den faldende medlemstilslutning, som klubberne har været vidne til de seneste 10 år, skyldes ifølge Søren Langager, lektor i socialpædagogik ved Aarhus Universitet, en række ændringer i samfundet.

”Klubberne er oppe imod en tiltagende individualisering og digitalisering af ungdomskulturen. Hvor det tidligere var i klubben, man mødtes, er det de senere år blevet lettere at holde kontakten med vennerne uafhængigt af tid og rum,” forklarer Søren Langager.

Magnus kan altså sidde i bussen og sms'e til Jonas, der er til basket, og aftale, hvor de skal mødes, og hvad der skal ske senere på eftermiddagen. Samtidig har de unge flere fritidstilbud at vælge imellem, påpeger Søren Langager. Og her bliver klubben ofte valgt fra til fordel for fodbold, karate eller internettet.

SKOLEN INVADERER UNGDOMSKLUBBEN. Men der er flere årsager til klubbens problemer. Søren Langager peger på, at klubberne i dag står over for endnu en udfordring, nemlig skolen:

”De unges fritid bliver invaderet af skolens kultur og værdier. Det sker, i og med at kommunerne i stigende grad nedlægger deres ungdomsklubber og opretter dem under Folkeskoleloven som såkaldte SFO III'er,” siger Søren Langager. Han advarer mod, at det kan komme til at udhule selve grundlaget for ungdomsklubpædagogikken:

”Når skoleinspektøren bliver øverste leder af klubben, lægger man et pres på en i forvejen svækket klubpædagogisk faglighed. Jeg frygter, at det med tiden kan blive overtaget helt af skolens lærings- og effektiviseringskultur. Det er en betydelig strukturel ændring, som kan spænde ben for klubpædagogernes mulighed for at udøve god ungdomsklubpædagogik,” siger Søren Langager.

Samtidig kan det få store konsekvenser for, hvor attraktive klubberne er for de unge. Det at skolen er et sted præget af præstation, hvor fejleses som en ineffektiv omvej på vej mod målet, kan ifølge Søren Langager skræmme de unge væk. Han mener, at de unge har brug for et frirum til bare at være – men det betyder ikke, at de ikke skal lave noget.

”Det er klubpædagogikkens fornemste opgave at igangsætte kreative aktiviteter, hvor der er plads til at eksperimentere og fejle. På den måde opbygger de unge selvværd i trygge omgivelser, de skaber relationer til jævnaldrende, og der bliver rum til de små samtaler – om dagligdagens små sejre og skuffelser og om mere eksistentielle emner,” siger Søren Langager.

Han mener, at det er helt forfejlet, at ungdomsklubberne mange steder er placeret på den skole, hvor de unge i forvejen bruger mange af dagens timer, og som de er på vej til at forlade – ikke mindst mentalt. Nogle steder ligger ungdomsklubben endda i de samme lokaler, hvor de unge har gået i fritidsklub eller SFO som børn. Bestræbelsen på at gøre overgangen fra skole til fritid så blid som mulig er ifølge Søren Langager misforstået, når det gælder denne aldersgruppe. De unge har nemlig brug for præcis det modsatte:

”De 14–18-årige er i fuld gang med at skabe deres identitet, og de har brug for at differentiere sig fra barndommen, og så lyder det altså ikke spor sejt at sige, man går i SFO III,” siger Søren Langager.

UNGDOMSKLUBBENS ROLLE I SAMFUNDET.

Men hvorfor er det egentlig et problem, at færre unge vil benytte ungdomsklubben? Måske er der bare ikke brug for den længere? Tværtimod, men Søren Langager. Der er i høj grad brug for ungdomsklubben i dag.

”Hvis ungdomsklubben uddør, er der én arena mindre i det danske samfund, hvor man mødes og lærer at tolerere nogen, der ikke er som én selv,” siger Søren Langager.

”Hvis ungdomsklubben uddør, er der én arena mindre i det danske samfund, hvor man mødes og lærer at tolerere nogen, der ikke er som én selv.”

Søren Langager

Og lige nu er det især de ressourcestærke unge, der siver fra klubberne. De vælger nogle af de mange andre fritidstilbud, de har til rådighed. Og det øger ifølge Søren Langager polariseringen blandt de unge. For mens de ressourcestærke unge har mange andre fritidstilbud at vælge imellem og derfor let kan vælge klubben fra, holdes resten uden for det gode selskab, fordi deres sociale og økonomiske baggrund ikke giver dem de samme valgmuligheder. Derved bliver de ressource svage marginaliseret yderligere, fordi de lades tilbage alene.

Digitaliseringen af ungdomskulturen bidrager til denne udvikling. Og det går især ud over de psykisk sårbare unge, fortæller Søren Langager:

”Hvad hvis den stille pige ikke har nogen at sms’ e til? Det kræver mod at gøre opmærksom på sig selv, og den digitale ’mur’ gør det lettere at overse og ekskludere dem, ingen allerhelst vil være sammen med. Det skaber grobund for sociale enklaver uden kontakt med hinanden, fordi de stærke finder sammen med dem, der ligner dem selv. Når man er fysisk til stede sammen fx i en klub, er der trods alt mulighed for interaktion”, siger Søren Langager.

Han frygter derfor, at flere falder fra ungdomsklubberne i takt med, at de bliver til SFO III’er. Rent politisk er ungdomsklubområdet også i modvind:

”I disse sparetider kan det – i et kortsigtet perspektiv – betale sig for kommunerne at lægge klubberne ind under skolen. Men klubberne leverer et vigtigt forebyggende arbejde, som det kan være svært at se og måle effekten af. Konsekvenserne af det manglende forebyggende arbejde vil dog på sigt være til at føle på – i form af mindre sammenhængskraft i samfundet,” understreger Søren Langager.

